

מצבם התעסוקתי של בוגרי הכשרות מקצועיות במסגרת תוכנית השוברים של שירות התעסוקה - מחזור ג' (2009)

אלון פורת

על המחבר

אלון פורת, חוקר במינהל המחקר והכלכלה בתמ"ת ומרכז תחום הכשרה מקצועית.

עיבודים סטטיסטיים, רונית האריס מינהל מחקר וכלכלה

תוכן עניינים

עמ' 2	(1) רקע, שיטה ומטרות המחקר
עמ' 3	(2) עיקרי הממצאים
עמ' 5	(3) דיוקן המשתתפים בתוכנית ורקע תעסוקתי מלפני הקורס
עמ' 7	(4) מצבם התעסוקתי של הבוגרים והמשתתפים שעדיין לומדים
עמ' 10	(5) שכר הבוגרים
עמ' 12	(6) שביעות רצון ממשתנים במקום העבודה
עמ' 14	(7) עמדות בנוגע לקורס ההכשרה והעבודה במקצוע הנלמד
עמ' 15	(8) יעוץ והכוונה
עמ' 16	(9) שביעות רצון מהתוכנית

פרק 1 - רקע, שיטה ומטרות המחקר

שירות התעסוקה מפעיל החל משנת 2007 תוכנית ניסיונית למתן שוברים להכשרה מקצועית וזאת כחלק ממדיניות לעודד הכשרה שתקדם השמה של הלומד במקצוע או תשדרג את מעמדו המקצועי. בשנת 2009 החל המחזור השלישי של התוכנית ואושרו העברתם של כ-1,000 שוברים ברחבי הארץ המיועדים למימון של 80% מעלות קורס עד לתקרה של 7,000 ש"י.¹ הלימודים באמצעות השוברים נערכו במסגרת מוסדות לימוד פרטיים המוכרים ע"י לפחות אחד מהגופים הבאים: האגף להכשרה מקצועית בתמ"ת, האגף לחינוך מבוגרים במשרד החינוך או המועצה להשכלה גבוהה. הקורסים מתקיימים במסגרת לימודי בוקר או לימודי אחה"צ/ערב, כשמשך זמן הלימוד נע בין מספר חודשים עד שנה.

מינהל מחקר וכלכלה בתמ"ת מלווה את התוכנית מאז שהחלה וזאת באמצעות סקרי מעקב בוגרים שאנו מבצעים לאוכלוסיית הלומדים, כאשר מטרתנו היא להעריך את יעילותה של התוכנית עפ"י פרמטרים מגוונים ובאמצעות סקרי מעקב נוספים שנערוך בשנים הבאות בטווחי זמן ארוכים יותר מסיום ההכשרה. עד כה בחנו את מצבם של המשתתפים בשני המחזורים הראשונים של התוכנית² והנתונים מסקרים שערכנו להם, פורסמו בשנת 2009 באתר משרד התמ"ת. בסקר הנוכחי, שנערך בחודשים יולי-אוגוסט 2010, רואינו לראשונה המשתתפים במחזור השלישי של התוכנית ביניהם:

- 532 בוגרים שסיימו את לימודיהם לפני כ-6 חודשים בממוצע.
- 171 משתתפים בתוכנית שעדיין למדו ונמצאו בשליש האחרון של קורס ההכשרה.

במסגרת הסקר בדקנו בין היתר את הנושאים הבאים:

1. מצבם התעסוקתי של המשתתפים ושיעורי ההשמה במקצוע הנלמד.
2. שביעות רצון ממקום העבודה לפי משתנים כגון שכר, עניין, ביטחון תעסוקתי וכו'.
3. שכרם של העובדים במקצוע הנלמד בקורס לעומת שכר העובדים במקצוע אחר.
4. עמדות הבוגרים בנוגע לקורס ההכשרה ושוק העבודה.
5. יעוץ והכוונה בבחירת המקצוע, מוסד הלימוד והקשר עם יועץ ההשמה.
6. שביעות רצון כללית מהתוכנית.

¹ במהלך השנים 2007-2008 אושרו העברתם של כ-500 שוברים בכל שנה.
² ראה נספח א' – השוואה במצב תעסוקתי של הבוגרים מחזורים א'-ג'.

פרק 2 – עיקרי הממצאים

- ✓ מצבם התעסוקתי של בוגרי ההכשרות באמצעות שוברים, כשישה חודשים בממוצע לאחר סיום לימודיהם, הוא כדלקמן: בסה"כ 74.5% ממסיימי הקורסים עובדים כאשר 51.4% עובדים במקצוע הנלמד בקורס ו 23.1% עובדים במקצוע אחר מזה שנלמד.
- ✓ 25.5% ממסיימי הקורסים לא עובדים כאשר 21.2% הם מובטלים שמחפשים עבודה ו 4.3% לא בכוח העבודה (לא עובדים ולא מחפשים עבודה).
- ✓ מבין מסיימי הקורסים, שיעור הגברים העובדים במקצוע הנלמד בקורס גבוה במעט משיעור הנשים (52.7% ו 49.8% בהתאמה), אקדמאים ובעלי השכלה על תיכונית עובדים במקצוע הנלמד בשיעורים הגבוהים מבעלי השכלה של עד 12 שנות לימוד (59.1% ו 43.1% בהתאמה)
- ✓ מפילוח מצבם התעסוקתי של הבוגרים עפ"י המדור ממנו הגיעו לקורס (אבטלה/הבטחת הכנסה) עולה כי שיעורם של העובדים במקצוע הנלמד מקרב בוגרים שהגיעו ממדור אבטלה גבוה יותר באופן מובהק בהשוואה לבוגרים שהגיעו ממדור הבטחת הכנסה. (54.0% לעומת 30.8%)
- ✓ כ 58% מקרב בוגרי קורסים בתחום המחשבים והטכנולוגיה עובדים לאחר סיום הקורס במקצוע שאותו למדו, כ 49% מקרב בוגרי קורסים בענף המינהל עובדים במקצוע שלמדו בקורס וכ 33% מקרב בוגרי קורסים בענף טיפוח החן עובדים בתחום שלמדו בקורס.
- ✓ מבין אלו שעדיין למדו ביום הסקר (היו בשליש האחרון לסיום לימודיהם) נמצא כי בסה"כ 55.7% עובדים בעבודה כלשהי במקביל ללימודיהם, כאשר 32.1% עובדים במקצוע הנלמד בקורס, 23.6% עובדים במקצוע אחר מזה שנלמד, 36.4% מובטלים שמחפשים עבודה ו 7.9% לא בכוח העבודה.
- ✓ השכר הממוצע של כלל הבוגרים שסיימו את לימודיהם עומד על כ 6,637 ש" (ברוטו) לחודש למשרה מלאה, כאשר שכרם של בוגרים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס עומד על 7,341 ש" לחודש למשרה מלאה ואילו שכרם של אלו שעובדים במקצוע אחר מזה שנלמד בקורס עומד על 5,375 ש" לחודש (פער של כ 36% לטובת אלו שעבדו במקצוע הנלמד)
- ✓ עמדותיהם של המשתתפים בתוכנית השוברים בכל הנוגע לקורס שלמדו והציפיות להשתלבות בשוק העבודה הן בד"כ גבוהות כאשר 87.4% מכלל המשתתפים חושבים שיצליחו להשתלב במקצוע שאותו למדו בקורס, 85.9% חושבים שחומר הלימוד בקורס היה מעניין ו 84.8% עשו מאמץ לעבוד במקצוע הנלמד לאחר סיומו של הקורס.
- ✓ מידת שביעות הרצון במקום העבודה של בוגרים שסיימו ללמוד ועובדים במקצוע הנלמד בקורס גבוהה יותר בכל הפרמטרים שנבדקו בהשוואה לעובדים במקצוע אחר מזה שנלמד. דירוג שביעות הרצון (שיעור המרוצים) מהפרמטרים שנבדקו בקרב בוגרים שעובדים במקצוע שלמדו מתפלג כדלקמן: היחס של הממונה (89.3%), עניין בעבודה (87.6%), תנאים פיזיים (78.3%), ביטחון תעסוקתי (63.6%), תנאים נלווים לשכר (63.6%), אפשרויות לקידום (51.7%), משכורת (47.5%).

- ✓ בסה"כ כ 41% מכלל המשתתפים בתוכנית קיבלו יעוץ כלשהו להתאמת ההכשרה לכישוריהם האישיים (עברו בחינה ו/או שיחה עם פסיכולוג תעסוקתי ו/או יעוץ אחר כלשהו מגורם בשירות התעסוקה) וזאת לעומת כ 56% שקיבלו ייעוץ כלשהו במחזור הקודם של התוכנית.
- ✓ הציון הממוצע שהעניקו המשתתפים, לשביעות רצון כללית מתוכנית השוברים הוא 4.1 מתוך ציון מקסימלי של 5, כש 77.4% מהמשתתפים נתנו לתוכנית ציון גבוה של 5 או 4. ציון שביעות הרצון הכללי גבוה במעט מהציון שהתקבל בסקר מהמחזור הקודם (3.8) וזהה לתוצאות סקר המחזור הראשון.
- ✓ כ 87% מכלל המשתתפים ציינו כי היו שוקלים להמליץ לחבר הנמצא במצב שלהם להשתתף בתוכנית השוברים (רובם הגדול אף ציינו שהיו ממליצים על התוכנית במידה רבה מאוד) וזאת בהשוואה ל 80% שהיו ממליצים על התוכנית במחזור הקודם (השני).

פרק 3 – דיוקן המשתתפים בתוכנית ורקע תעסוקתי מלפני הקורס

- ✓ גילם הממוצע של המשתתפים בתוכנית הוא 40 שנים (49% מהם מעל גיל 40), 57% הן נשים, רובם המוחלט של המשתתפים (כ 95%) הם מקרב המגזר היהודי, כ 59% הגדירו עצמם כחילונים כ 28% מסורתיים ו 10% דתיים. כ 30% מהמשתתפים הם עולים משנת 1990 ואילך, כ 29% הם הורים לילדים עד גיל 5, כ 36% הם בעלי תואר אקדמי.
- ✓ כ 70% מהמשתתפים בתוכנית זכאים לתעודת בגרות מלאה, כ 15% בעלי תעודת בגרות חלקית וכ 15% ללא תעודת בגרות.
- ✓ כ 14% מהמשתתפים הגיעו לתוכנית ממדור הבטחת הכנסה והיתר ממדור אבטלה.
- ✓ התפלגות תחומי הקורסים היא כדלקמן: מחשבים וטכנולוגיה (32.0%), מינהל (30.3%), טיפוח חן (10.1%), בריאות ופנאי (7.1%), תחבורה (5.1%), הארחה (3.6%), תחומים אחרים כגון תעשייה, בניין ורכב, מטפלות ועוד (11.8%).
- ✓ כ 58% נרשמו לקורס במסגרת לימודי ערב בלבד, כ 26% למדו במסגרת לימודי בוקר בלבד וכ 16% במסלול גמיש המשלב לימודי ערב ויום שישי או יום שישי בלבד.
- ✓ מבדיקת המצב התעסוקתי 3 שנים לפני תחילת הקורס, נמצא כי מחציתם של המשתתפים בתוכנית עבדו 3 שנים מלאות לפני תחילת הקורס ורק עשירית מהמשתתפים לא עבדו כלל במהלך השלוש השנים שלפני תחילת הקורס.
- ✓ 96% מקרב המשתתפים בתוכנית, שעבדו במהלך שלוש השנים שלפני הקורס, היו שכירים, כשבמהלך תקופה זו - 63% מהם עבדו במקום עבודה אחד, 26% בשני מקומות ו 11% עברו שלושה מקומות עבודה ומעלה. 80% עבדו במסגרת של משרה מלאה (8 שעות ביום ומעלה).
- ✓ שכרם החודשי הממוצע של העובדים במשרה מלאה בעבודתם האחרונה לפני הקורס עמד על 8,100 ש"ח (ברוטו). שכרם של הגברים עמד על 9,870 ש"ח לחודש לעומת שכרן של הנשים שעמד על 6,360 ש"ח לחודש בממוצע.
- ✓ כ 73% ציינו כי עזיבת מקום עבודתם האחרון הייתה ביוזמת המעסיק עיקר הסיבות שצוינו להפסקת העבודה הן סגירת מקום העבודה או צמצומים בהזמנות וקיצוץ בכוח אדם (צוין ע"י כ 80% מקרב אלו שעבודתם הופסקה ביוזמת המעסיק) והיתר, עבודתם הופסקה בגלל חוסר התאמה או סיבה אישית אחרת.
- ✓ כ 27% עזבו את מקום עבודתם האחרון ביוזמתם בעיקר מסיבות אישיות כגון שינוי מגורים, בעיה בריאותית, לידה או סיבה אחרת (כ 65% מבין העוזבים ביוזמתם) כ 20% מקרב העוזבים את העבודה ביוזמתם ציינו כי הסיבה לעזיבה הייתה תנאי עבודה או שכר נמוך והיתר ציינו סיבות אחרות לעזיבה.

לוח 1 : דיוקן הלומדים בהכשרות במסגרת תוכנית השוברים – מחזור ג' 2009

אחוזים		אחוזים	
40.0	<u>גיל ממוצע</u>	100%	<u>מגדר</u>
100%	<u>דתיות</u>	43.0	גבר
2.4	חרדי	57.0	אישה
10.0	דתי	100%	<u>מצב משפחתי</u>
28.3	מסורתי	58.3	נשוי
59.3	חילוני	26.5	רווק
100%	<u>השכלה</u>	15.2	גרוש, פרוד
1.6	יסודי / חטיבת ביניים	29.3	<u>הורות לילד עד גיל 5</u>
49.9	תעודת גמר או תעודת בגרות	100%	<u>גיל</u>
12.7	תעודה על תיכונית	11.4	עד 30
35.8	תואר אקדמי	39.4	31-40
100%	<u>זכאות לבגרות</u>	49.2	41 ומעלה
15.4	ללא בגרות	100%	<u>ותק</u>
14.9	בגרות חלקית	70.0	ותיקים
69.7	בגרות מלאה	30.0	עולים משנות ה 90 ואילך

פרק 4 - מצבם התעסוקתי של הבוגרים והמשתתפים שעדיין

לומדים

א. בוגרים

מצבם התעסוקתי של בוגרי ההכשרות, כשישה חודשים במוצאם לאחר סיום לימודיהם, הוא כדלקמן: **51.4% עובדים במקצוע הנלמד בקורס**, 23.1% עובדים במקצוע אחר מזה שנלמד, 21.2% מובטלים שמחפשים עבודה ו 4.3% לא בכוח העבודה (לא עובדים ולא מחפשים עבודה). שיעור הגברים העובדים במקצוע הנלמד בקורס גבוה במעט משיעור הנשים (52.7% ו 49.8% בהתאמה) אקדמאים ובעלי השכלה על תיכונית עובדים במקצוע הנלמד בשיעורים הגבוהים מבעלי השכלה של עד 12 שנות לימוד (59.1% ו 43.1% בהתאמה) יש לציין כי בקבוצת הגיל הצעירה של עד 30 נמצאו שיעורי תעסוקה במקצוע הנלמד הנמוכים מקבוצות הגיל האחרות 39.6% השמה במקצוע לעומת 55.8% בקרב גילאי 31-40 ו 49.6% בקרב גילאי 41 ומעלה. לא נמצאו הבדלים מובהקים סטטיסטית בשיעור העובדים במקצוע הנלמד בקבוצות הגיל השונות (עד גילאי 30, גילאי 31-40 וגילאי 41 ומעלה).

במחוז צפון נמצאו שיעורי עובדים במקצוע הנלמד בקורס הגבוהים מאלו שבמחוז דרום (58.1% לעומת 45.7%) כשבמחוזות האחרים (דן, ירושלים ושרון) אין הבדלים מובהקים סטטיסטית בשיעור העובדים במקצוע הנלמד בקורס (כ 51% - בדומה למוצא הכללי) מבדיקת שיעורי העובדים במקצוע הנלמד עפ"י שני ענפי הלימוד המובילים - מינהל ומחשבים-טכנולוגיה, המהווים יחד כ 61% מכלל המקצועות שנלמדו עולה כי שיעורם של הבוגרים שסיימו את לימודיהם ועבדו במקצוע המחשבים-טכנולוגיה נאמד בכ 58% ואילו שיעורם של הבוגרים שעבדו במקצוע הקשור בתחום המינהל נאמד בכ 49%. מפילוח מצבם התעסוקתי של הבוגרים עפ"י המדור ממנו הגיעו לקורס (אבטלה/הבטחת הכנסה) עולה כי שיעורם של העובדים במקצוע הנלמד מקרב בוגרים שהגיעו ממדור אבטלה גבוה יותר באופן מובהק בהשוואה לבוגרים שהגיעו ממדור הבטחת הכנסה. (54.0% לעומת 30.8%)

בוגרים העובדים כעצמאים ומקימי עסק: כ 12% מקרב בוגרי התוכנית שהיו מועסקים הגדירו את עצמם כעצמאים או בעלי עסק, רובם (כ 87% מהם) עסקו בתחום הקשור ללימודיהם בקורס. מבין העסקים העיקריים שבהם עבדו לאחר הקורס ניתן לציין: ביטוח, תיווך ונדל"ן, עיצוב גרפי, ומקצועות טיפוח החן.

בהשוואה לממצאים שנתקבלו בקרב בוגרי המחזור הראשון והשני של התוכנית, לא ניכרים הבדלים מהותיים בסך שיעור העובדים בעבודה כלשהי אך ניתן לציין מגמה קלה של עלייה בשיעור העובדים במקצוע הנלמד בקורס לאחר סיום הלימודים. (ראה נספח א')

פירוט מלא למצבם התעסוקתי של הבוגרים עפ"י אפיון סוציו-דמוגרפי וענפי לימוד ניתן למצוא בלוחות 2-

3.

לוח 2 : מצבם התעסוקתי של בוגרי ההכשרות - סוציו דמוגרפי

סה"כ	לא עובד - לא בכ"ע	לא עובד - מובטל	עובד שלא במקצוע	עובד במקצוע ההכשרה	
100%	2.5%	20.9%	23.8%	52.7%	גברים
100%	4.5%	22.0%	23.7%	49.8%	נשים
100%	2.8%	21.8%	24.1%	51.3%	ותיקים
100%	5.2%	18.2%	24.0%	52.6%	עולים משנות ה 90 ואילך
100%	4.2%	22.1%	30.5%	43.1%	עד 12 שנות לימוד
100%	3.0%	20.8%	17.0%	59.1%	אקדמאים ועל תיכוני
100%	10.4%	25.0%	25.0%	39.6%	עד גיל 30
100%	3.4%	17.3%	23.6%	55.8%	גילאי 31-40
100%	2.6%	24.1%	23.7%	49.6%	גילאי 41 ומעלה
100%	4.8%	23.8%	19.8%	51.6%	מחוץ דן
100%	2.2%	22.5%	29.7%	45.7%	מחוץ דרום
100%	0.0%	26.3%	22.8%	50.9%	מחוץ ירושלים
100%	5.7%	21.0%	15.2%	58.1%	מחוץ צפון
100%	4.0%	15.0%	30.0%	51.0%	מחוץ שרון
100%	3.3%	18.7%	24.1%	54.0%	מדור אבטלה
100%	6.2%	41.5%	21.5%	30.8%	מדור הבטחת הכנסה
100%	4.3%	21.2%	23.1%	51.4%	סה"כ ממוצע

לוח 3 : מצבם התעסוקתי של בוגרי ההכשרות – ענף לימוד

סה"כ	לא עובד - לא בכ"ע	לא עובד - מובטל	עובד שלא במקצוע	עובד במקצוע ההכשרה	
100%	3.4%	19.3%	19.3%	58.0%	מחשבים וטכנולוגיה
100%	6.2%	21.4%	23.4%	49.0%	מינהל
100%	2.3%	27.9%	37.2%	32.6%	טיפול חן
100%	4.3%	21.2%	23.1%	51.4%	סה"כ ממוצע

ב. לומדים:

כ 24% מכלל המרואיינים עדיין למדו בעת הסקר והיו בשליש האחרון לסיום קורס ההכשרה. מצבם התעסוקתי של הלומדים ביום הסקר הוא כדלקמן: **32.1% עובדים במקצוע הנלמד בקורס**, 23.6% עובדים במקצוע אחר מזה שנלמד, 36.4% מובטלים שמחפשים עבודה ו 7.9% לא בכוח העבודה (לא עובדים ולא מחפשים עבודה).

גברים שלמדו, עבדו במקצוע ההכשרה בשיעור הגבוה מזה של נשים (45.9% ו 24.0% בהתאמה) כ 57% מקרב הלומדים גם שילבו עבודה במהלך לימודיהם (65% מהם עבדו במשרה מלאה ו 35% במשרה חלקית)

מרביתם של לומדים אלו, בעיקר אלו שעבדו במסגרת משרה מלאה, טענו כי יש להם קושי אחד או יותר בשילוב של עבודה עם לימודים ובין היתר ציינו:

- אין מספיק זמן להיות עם המשפחה והילדים.
- עייפות רבה וקשיים בריכוז בעבודה או בלימודים
- ויתור על פעילויות בשעות פנאי.

לוח 4 : מצבם התעסקותי של הלומדים שהיו בשליש האחרון ללימודיהם

סה"כ אחוזים	לא עובד - לא בכוח עבודה	לא עובד - מובטל	עובד שלא במקצוע	עובד במקצוע ההכשרה	
100%	6.6%	32.8%	14.8%	45.9%	גברים
100%	8.7%	38.5%	28.8%	24.0%	נשים
100%	7.9%	36.4%	23.6%	32.1%	סה"כ לומדים

פרק 5 – שכר הבוגרים

בוגרי ההכשרות שרואיינו לסקר זה והיו מועסקים, נשאלו לגבי שכרם החודשי הממוצע בשלושת חודשי העבודה האחרונים.

כ 76% מהעובדים, מועסקים במשרה מלאה ונתוני השכר המוצגים משקפים את שכרם של אלו שהועסקו במשרה מלאה והסכימו לנקוב בגובה שכרם³.

נמצא כי השכר הממוצע של כלל הבוגרים עמד על כ 6,637 ש" (ברוטו) לחודש למשרה מלאה. שכרם של בוגרים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס עמד על 7,341 ש" לחודש למשרה מלאה בהשוואה לשכרם של אלו שעובדים במקצוע אחר מזה שנלמד העומד על 5,375 ש" לחודש (פער של כ 36% לטובת אלו שעבדו במקצוע הנלמד)

מבדיקת נתוני השכר של הבוגרים שסיימו קורסים בשני ענפי הלימוד המובילים - מינהל ומחשבים-טכנולוגיה, עולה כי שכרם הממוצע של בוגרי קורסים בתחום המינהל שגם עובדים במקצוע עומד על כ 6,062 ש" לחודש למשרה מלאה ושכרם של בוגרים בתחומי המחשבים והטכנולוגיה, שעובדים במקצוע שלמדו עומד על כ 8,955 ש" לחודש בממוצע למשרה מלאה.

עוד נמצא כי שכרם של הבוגרים במחוז השרון הוא הגבוה ביותר בהשוואה ליתר המחוזות ועומד על כ 7,530 ש" לחודש ואילו שכרם של בוגרים במחוז דרום הוא הנמוך ביותר ומסתכם בכ 5,875 ש" לחודש. מבדיקת נתוני השכר עפ"י מגדר עולה כי גברים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס משתכרים כ 8,272 ש" למשרה מלאה ושכרם גבוה בכ 38% משכרן של הנשים שעובדות במקצוע.

עם זאת הפערים בשכר מצטמצמים בקרב אלו שאינם עובדים במקצוע הנלמד בקורס כך ששכר הגברים עומד על 5,672 ש" וגבוה בכ 11% בלבד משכרן של הנשים.

עוד ניתן לציין כי שכר האקדמאים ובעלי ההשכלה העל תיכונית גבוה משמעותית מבעלי ההשכלה הנמוכה הן בקרב קבוצת העובדים במקצוע הנלמד והן בקרב אלו שעובדים במקצוע אחר. מהנתונים עולה כי אקדמאים העובדים במקצוע הנלמד משתכרים כ 8,410 ש" לחודש ושכרם גבוה בכ 37% משכר בעלי ההשכלה הנמוכה שעובדים במקצוע שלמדו בקורס.

בלוח 5 מוצגים נתוני השכר של בוגרי ההכשרות עפ"י אפיון סוציו דמוגרפי בהשוואה בין העובדים במקצוע הנלמד בקורס לעומת העובדים במקצוע אחר מזה שנלמד.

³ כ 70% מקרב המועסקים במשרה מלאה הסכימו לנקוב בשכרם החודשי הממוצע.

לוח 5 : שכר חודשי ממוצע של העובדים במשרה מלאה (כ 6 חודשים מסיום הלימודים)

פער בשכר ב% (1)/(2)	בוגרים שעובדים במקצוע אחר (2)	בוגרים שעובדים במקצוע הנלמד (1)	
45.8%	5,672	8,272	גברים
16.9%	5,121	5,986	נשים
34.5%	5,727	7,707	ותיקים
38.7%	4,990	6,922	עולים משנות ה 90 ואילך
27.6%	4,804	6,131	עד 12 שנות לימוד
37.8%	6,105	8,410	אקדמאים ועל תיכוני
41.3%	5,370	7,588	גילאי 31-40
31.2%	5,340	7,007	גילאי 41 ומעלה
36.5%	5,375	7,341	ממוצע כללי

על מנת לבדוק אם הפערים בשכרם של אלו העובדים במקצוע הנלמד בהשוואה לאלו שעובדים במקצוע אחר מזה שנלמד היו קיימים גם בתקופה שלפני הקורס, ביצענו בדיקה של השכר בקרב שתי אוכלוסיות אלו בשלוש השנים שלפני הקורס. מבדיקה זו עולה כי הפער היה קיים בין אוכלוסיות אלו גם לפני קורס ההכשרה.

העובדים במקצוע הנלמד בקורס, שגם עבדו לפני הקורס, השתכרו בעבודתם האחרונה לפני הקורס שכר חודשי (ברוטו) של כ 8,655 ש' בממוצע ואילו העובדים במקצוע אחר מזה שנלמד, השתכרו לפני קורס ההכשרה שכר שעמד על כ 6,681 ש' בממוצע. (פער של כ 30%)

פרק 6 – שביעות רצון ממשתנים במקום העבודה

הבוגרים שעבדו ביום הראיון נשאלו לגבי שביעות רצונם מפרמטרים שונים במקום עבודתם. מנתוני הסקר עולה כי שביעות הרצון של הבוגרים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס גבוהה יותר בכל הפרמטרים שנבדקו בהשוואה לעובדים במקצוע אחר מזה שנלמד. (ראה לוח 8)

להלן דירוג שביעות הרצון⁴ מהפרמטרים שנבדקו בקרב הבוגרים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס: היחס של הממונה (89.3%), עניין בעבודה (87.6%), תנאים פיזיים (78.3%), ביטחון תעסוקתי (63.6%), תנאים נלווים לשכר (63.6%), אפשרויות לקידום (51.7%), משכורת (47.5%)

מבדיקת הפרמטרים עפ"י אפיון סוציו-דמוגרפי עולים הממצאים הבאים:

בפרמטר של **שכר נמצא** כי בוגרים בגילאי 41 ומעלה שעובדים במקצוע הנלמד פחות שבעי רצון בהשוואה לצעירים עד גיל 30 (37.5% מרוצים לעומת 57.9%).

בפרמטר של **עניין בעבודה נמצא** כי נשים העובדות במקצוע הנלמד מרוצות יותר מגברים (90.7% ו 80.2% בהתאמה), בעלי השכלה גבוהה שעובדים במקצוע הנלמד מרוצים יותר מבעלי השכלה נמוכה (89.5% ו 80.5% בהתאמה) ובנוסף, צעירים עד גיל 30 שבעי רצון יותר בהשוואה לקבוצת הגיל של בני 41 ומעלה העובדים במקצוע שלמדו (94.7% ו 81.7% בהתאמה).

בפרמטר של **ביטחון תעסוקתי נמצא** כי גברים שעובדים במקצוע שלמדו בקורס חשים יותר ביטחון במקום עבודתם בהשוואה לנשים (65.0% לעומת 50.4%), עולים משנות ה 90 ואילך, שעובדים במקצוע הנלמד, חשים ביטחון רב יותר בהשוואה לותיקים (66.2% לעומת 53.8%) וכן בעלי השכלה נמוכה של עד 12 שנות לימוד העובדים במקצוע הנלמד יותר שבעי רצון מפרמטר זה בהשוואה לבעלי השכלה גבוהה (62.9% לעומת 53.7%).

בפרמטר של **אפשרויות קידום** עולה כי בקבוצת הגיל של עד 30 שעובדת במקצוע הנלמד בקורס מרוצים יותר בהשוואה לבני 41 ומעלה (70.6% ו 40.0% בהתאמה)

בפרמטר של **תנאים נלווים לשכר נמצא** כי גברים העובדים במקצוע שבעי רצון יותר מנשים (64.2% ו 56.1% בהתאמה) וכן עולים משנות ה 90 ואילך מרוצים יותר מהותיקים (73.8% מרוצים לעומת 54.1%)

בפילוח עפ"י שני הענפים הבולטים, מינהל ומחשבים-טכנולוגיה עולה כי בוגרים שעבדו במקצוע הנלמד בתחום המינהל שבעי רצון יותר מהפרמטר של ביטחון תעסוקתי בהשוואה לבוגרים שעבדו במקצוע הנלמד בתחום המחשבים (72.1% לעומת 59.8%) ובנוסף מרוצים יותר בוגרי המינהל מהעניין בעבודתם בהשוואה לבוגרי המחשבים-טכנולוגיה (92.9% לעומת 84.2%).

בפרמטרים של משכורת, תנאים נלווים לשכר ותנאים פיזיים נמצא כי בוגרי הקורסים בתחומי מחשבים-טכנולוגיה שבעי רצון יותר לעומת בוגרי קורסים בתחומי המינהל.

(משכורת – 55.1% מרוצים לעומת 40.6%, תנאים נלווים לשכר – 68.9% מרוצים לעומת 58.9% ותנאים פיזיים – 82.9% שבעי רצון לעומת 72.9%)

פירוט שביעות רצון מהפרמטרים במקום העבודה בקרב בוגרים שעובדים במקצוע הנלמד בקורס עפ"י אפיון סוציו-דמוגרפי וכן לפי ענפי הלימוד ניתן למצוא בלוחות 6-7)

⁴ שיעור המציינים כי הם מרוצים מאוד או מרוצים מהפרמטר הקשור לעבודתם.

לוח 6 : ש"ר מפרמטרים במקום העבודה של העובדים במקצוע הנלמד עפ"י אפיון סוציו דמוגרפי :

תנאים נלווים	האפשרויות לקידום	היחס של הממונה	ביטחון תעסוקתי	תנאים פיזיים	משכורת	עניין בעבודה	% העונים מרוצה מאוד + מרוצה
64.2	50.0	91.2	65.0	75.2	49.6	80.2	גברים
56.1	49.0	85.2	50.4	72.7	43.4	90.7	נשים
54.1	48.2	85.5	53.8	72.1	48.0	83.9	ותיקים
73.8	52.3	93.0	66.2	78.8	43.0	91.4	עולים משנות ה 90 ואילך
58.1	48.9	89.6	62.9	74.1	46.8	80.5	עד 12 שנות לימוד
61.9	50.0	87.2	53.7	73.7	45.9	89.5	אקדמאים ועל תיכוני
61.1	70.6	94.1	73.7	89.5	57.9	94.7	עד גיל 30
68.9	56.2	92.6	64.9	80.0	54.5	88.8	גילאי 31-40
52.1	40.0	83.6	48.4	66.2	37.5	81.7	גילאי 41 ומעלה
63.6	51.7	89.3	63.6	78.3	47.5	87.6	סה"כ ממוצע

לוח 7 : שביעות רצון מפרמטרים במקום העבודה של העובדים במקצוע הנלמד עפ"י ענפי לימוד :

תנאים נלווים	האפשרויות לקידום	היחס של הממונה	ביטחון תעסוקתי	תנאים פיזיים	משכורת	עניין בעבודה	% העונים מרוצה מאוד + מרוצה
68.9	53.3	86.0	59.8	82.0	55.1	84.2	מחשבים וטכנולוגיה
58.9	46.4	93.2	72.1	72.9	40.6	92.9	מינהל
63.6	51.7	89.3	63.6	78.3	47.5	87.6	סה"כ ממוצע

לוח 8 : שביעות רצון מפרמטרים במקום העבודה של העובדים במקצוע הנלמד לעומת מקצוע אחר

תנאים נלווים	האפשרויות לקידום	היחס של הממונה	ביטחון תעסוקתי	תנאים פיזיים	משכורת	עניין בעבודה	% העונים מרוצה מאוד + מרוצה
63.6	51.7	89.3	63.6	78.3	47.5	87.6	עובדים במקצוע הנלמד
49.2	46.3	79.7	51.3	60.8	36.7	64.6	עובדים במקצוע אחר

פרק 7 – עמדות בנוגע לקורס ההכשרה והעבודה במקצוע הנלמד

המשתתפים בתוכנית השוברים, נתבקשו לציין באיזו מידה הם מסכימים או שאינם מסכימים עם מספר היגדים שהוקראו בפניהם ומתייחסים לעמדות כלפי קורס ההכשרה אליו נרשמו והעבודה במקצוע הנלמד בקורס.

שיעורי המסכימים (מסכים במידה רבה + מסכים) להיגדים שנשאלו מקרב כלל המדגם מתפלגים כדלקמן:

- "הייתי מאוד מעורב בתהליך ההצטרפות לקורס" (95.0%)
- "אני חושב שאצליח במקצוע הנלמד בקורס" (87.4%)
- "חומר הלימוד בקורס מעניין" (85.9%)
- "לאחר הקורס אעשה מאמץ לעבוד במקצוע הנלמד" (84.8%)
- "חומר הלימוד בקורס מוצג בצורה ברורה" (83.5%)
- "רמת המרצים או המורים בקורס טובה" (82.6%)
- "אני מרוצה מהקורס" (80.0%)
- "אני מאמין שאתקדם במקצוע הנלמד בקורס" (79.8%)
- "המקצוע הנלמד בקורס מבוקש בשוק" (79.0%)
- "הייתי רוצה לעבוד במקצוע הנלמד בקורס תמיד" (78.1%)
- "הרמה הטכנולוגית של הציוד בקורס התאימה לדרישות השוק" (74.3%)

לא ניכרים הבדלים מהותיים בשיעורי ההסכמה בין גברים לנשים וכן בקבוצות הגיל השונות והמחוזות הגיאוגרפיים.

בפילוח לפי ענפי הלימוד עולה כי אלו שלמדו בקורסים בענף טיפוח חן נוטים להסכים יותר עם ההיגדים: "המקצוע מבוקש בשוק", "חומר הלימוד מעניין" ו"הייתי רוצה לעבוד במקצוע תמיד" וזאת בהשוואה לאלו שלמדו את תחומי המינהל ומחשבים וטכנולוגיה (שבוגריהם עובדים במקצוע שלמדו בשיעורים גבוהים יותר מבוגרי ענף טיפוח חן).

עוד נמצא כי אלו שהגיעו ממדור הבטחת הכנסה נוטים להסכים יותר עם ההיגדים השונים בהשוואה לאלו שהגיעו ממדור אבטלה ובמיוחד נמצאו פערים בהיגדים: "אני מרוצה מהקורס", "לאחר הקורס אעשה מאמץ לעבוד במקצוע", "חומר הלימוד בקורס מעניין" ו"הייתי רוצה לעבוד במקצוע תמיד". על אף שבפועל שיעורי ההשמה במקצוע הנלמד לאחר הקורס נמוכים יותר בקרב אלו שהגיעו ממדור הבטחת הכנסה, עמדותיהם בהשוואה למגיעים ממדור אבטלה עשויות ללמד על המחויבות הרבה שהם חשים בנוגע להצלחה בקורס שאליו נרשמו ולהשתלבות בשוק העבודה לאחר מכן.

פרק 8 – יעוץ והכוונה

- ✓ כ 20% מכלל המשתתפים בתוכנית עברו בחינות כלשהן על מנת להתאים את ההכשרה המקצועית לכישורים האישיים, כ 19% מהמשתתפים עברו שיחת יעוץ עם פסיכולוג תעסוקתי (לעומת 30% שצינו זאת במחזור הקודם של התוכנית) וכ 17% ציינו כי קיבלו יעוץ אחר כלשהו לקראת בחירת המקצוע הנלמד (בעיקר דרך גורמים בשירות התעסוקה).
- ✓ בסה"כ כ 41% מכלל המדגם קיבלו יעוץ כלשהו להתאמת ההכשרה לכישוריהם האישיים (עברו בחינה ואו שיחה עם פסיכולוג תעסוקתי ואו יעוץ אחר כלשהו מגורם בשירות התעסוקה) וזאת לעומת כ 56% שקיבלו ייעוץ כלשהו במחזור הקודם של התוכנית.
- ✓ לא נמצאו הבדלים מובהקים סטטיסטית בין גברים לנשים, בין ענפי הלימוד ובין המחוזות השונים בשיעור אלו שקיבלו יעוץ לפני הרשמתם לקורס.
- ✓ כ 28% מהמשתתפים ציינו כי יועץ ההשמה סייע להם במידה רבה מאוד או רבה לבחור את הקורס שאליו נרשמו (לעומת כ 36% שצינו זאת במחזור הקודם של התוכנית) ו 58% ציינו כי יועץ ההשמה סייע מעט או שכלל לא סייע בבחירת הקורס שאליו נרשמו.
- ✓ המשתתפים בעלי השכלה של עד 12 שנות לימוד ציינו בשיעורים גבוהים יותר כי קיבלו סיוע בבחירת קורס הלימוד וזאת בהשוואה לבעלי השכלה אקדמית ועל תיכונית (כ 33% לעומת כ 22%) וכך גם הנרשמים לקורסים בענף טיפוח חן שכ 37% מהם ציינו כי יועץ ההשמה עזר להם בבחירת הקורס וזאת בהשוואה לכ 21% שצינו זאת מקרב הנרשמים לקורסים בענף המחשבים וטכנולוגיה.
- ✓ בנוגע לבחירת מוסד הלימודים, כ 20% ציינו כי יועץ ההשמה סייע להם במידה רבה או רבה מאוד בבחירת המוסד ואילו כ 67% ציינו כי כלל לא קיבלו סיוע מהיועץ בנושא זה. נתונים אלו מצביעים על ירידה קלה (כ 6 נקודות האחוז) בשיעור הסיוע שניתן ע"י יועץ ההשמה בבחירת מוסד הלימוד בהשוואה לנתוני המחזור הקודם של התוכנית.
- ✓ גם בנושא בחירת מוסד הלימוד נמצא כי בעלי השכלה של עד 12 שנות לימוד קיבלו סיוע רב יותר מיועץ ההשמה בהשוואה לאקדמאים ועל תיכוני (כ 24% לעומת כ 15%) וכך גם הנרשמים לקורסים בענף טיפוח חן בהשוואה לקורסים בענף המחשבים (כ 29% לעומת כ 16%).
- ✓ במחוז השרון והדרום כ 26% ציינו כי יועץ ההשמה עזר להם בבחירת מוסד הלימוד וזאת לעומת כ 13% שצינו כי קיבלו עזרה מהיועץ בנושא זה במחוזות דן וצפון.
- ✓ כ 39% מכלל המשתתפים אמרו כי יועץ ההשמה מלווה ומתעניין בהתקדמותם בלימודים במידה רבה או רבה מאוד וכ 39% ציינו כי היועץ כלל לא מלווה אותם. נתונים אלו מצביעים על ירידה קלה (כ 6 נקודות האחוז) בשיעור המציינים כי זכו לליווי והתעניינות של היועץ בהשוואה לנתוני המחזור הקודם של התוכנית.
- ✓ בסה"כ לכ 31% מכלל המשתתפים בתוכנית לא היה שום קשר עם יועץ ההשמה בכל הקשור בסיוע בבחירת הקורס, מוסד הלימוד וליווי והתעניינות בהתקדמות בלימודים.

פרק 9 – שביעות רצון מהתוכנית

- ✓ הציון הממוצע שהעניקו המשתתפים, לשביעות רצון כללית מתוכנית השוברים הוא 4.1 מתוך ציון מקסימלי של 5, כש 77.4% מהמשתתפים נתנו לתוכנית ציון גבוה של 5 או 4. ציון שביעות הרצון הכללי גבוה במעט מהציון שהתקבל בסקר מהמחזור הקודם (3.8) וזהה לתוצאות סקר המחזור הראשון.
- ✓ במחוז דרום ניתן הציון הגבוה ביותר 4.3 כאשר כ 81% מהנשאלים במחוז זה העניקו ציון גבוה של 4 או 5.
- ✓ במחוז ירושלים ניתן הציון הנמוך ביותר 3.7 כאשר 59% בלבד מהנשאלים במחוז זה העניקו ציון גבוה של 4 או 5.
- ✓ המשתתפים שביום הסקר עבדו במקצוע שאותו למדו בקורס העניקו ציון גבוה של 4.3 וזאת בהשוואה לציון של 3.8 שהעניקו אלו שעבדו במקצוע אחר מזה שנלמד וגם בוגרים שכלל לא עבדו בעת הראיון.
- ✓ בדומה לנתונים שהתקבלו במסגרת המחזור הראשון והשני, הסיבה העיקרית של אלו שהביעו שביעות רצון בינונית-נמוכה מהתוכנית קשורה בדרך כלל לנושאים כספיים וביניהם עיכוב החזרי תשלומים והקושי שבמימון ראשוני שנוטל על עצמו המשתתף. בנוסף ציינו רבים מאלו שלא היו שבעי רצון כי קיימת בירוקרטיה רבה במסגרת התהליך בכל הקשור להגשת טפסים ואישורים נדרשים.
- ✓ כ 82% מהמשתתפים בתוכנית סבורים כי תהליך אישור שובר הלימודים ותנאי החזר התשלום הוסבר להם באופן ברור ומסודר ורק כ 6% טענו כי התהליך הוסבר במידה מועטה או שכלל לא הוסבר. (בהשוואה למחזור הקודם - כ 75% ציינו כי הנושא הוסבר להם באופן ברור ומסודר ו 10% טענו כי התהליך הוסבר להם במידה מועטה או כלל לא הוסבר)
- ✓ כ 87% מכלל המשתתפים ציינו כי היו שוקלים להמליץ לחבר הנמצא במצב שלהם להשתתף בתוכנית השוברים (רובם הגדול אף ציינו שהיו ממליצים על התוכנית במידה רבה מאוד) וזאת בהשוואה לכ 80% מכלל המשתתפים בתוכנית במחזור הקודם (השני) שציינו זאת.

נספח א' – מצב תעסוקתי של בוגרי הכשרות במסלול שוברים

מחזורים א' – ג'

מחזור ג' – כשישה חודשיים בממוצע לאחר סיום הלימודים	מחזור ב' – כחמישה חודשים בממוצע מסיום הלימודים	מחזור א' – כעשרה חודשים בממוצע לאחר הסיום (סקר מעקב שני)	מחזור א' – כחודשיים בממוצע לאחר סיום הלימודים	
7-8/2010	11-12/2009	07-08/2009	07-12/2008	תאריך הסקר
				<u>מצב תעסוקתי</u>
51.4	48.6	43.1	47.6	עובדים במקצוע הנלמד
23.1	25.5	29.6	20.7	עובדים במקצוע אחר
<u>74.5</u>	<u>74.1</u>	<u>72.7</u>	<u>68.3</u>	סה"כ עובדים :
21.2	19.0	23.7	21.3	מובטלים
4.3	6.9	3.6	10.4	לא בכוח העבודה
<u>100.0</u>	<u>100.0</u>	<u>100.0</u>	<u>100.0</u>	סה"כ